

Marie Demker: Stopp jag äger min kropp! Tal på internationella kvinnodagen 2013

Talare
Marie Demker
Professor

Datum
8 mars 2013

Plats
Götaplatsen, Göteborg

Omständigheter

Demker var huvudtalare vid 8:e mars-kommitténs offentliga möte på Götaplatsen i Göteborg den 8 mars 2013. Omkring 2000 människor marcherade och protesterade i Göteborg under temat kvinnors rätt till sina kroppar.

1 Systrar, vänner och mötesdeltagare!

- Kvinnors kroppar blir väldigt lätt en angelägenhet för andra än kvinnan själv. För män, för samhället, för föräldrar, för barn och för väninnor. Kvinnors förmåga att föda barn tycks ge henne en kraft som till varje pris måste tämjas, eller utnyttjas. Och kvinnors roll att tillfredsställa manliga behov kan mångfaldigas. För några veckor sedan kom ännu ett exempel på att inte ens i vårt relativt jämställda land har rättsstaten blivit riktigt klar över på vilket sätt kvinnors kroppar tillhör dem själva. En man dömdes till olaga tvång efter att ha genomfört vad han definierade som en s k otrohetskontroll, detta ansåg inte Hovrätten var sexuellt överväld och dömde därför inte för våldtäkt. En annan Hovrätt har nyligen gjort motsatt bedömning och saken kommer nu upp i Högsta Domstolen. På ett väldigt tydligt sätt visar denna åtskillnad på hur kvinnors kroppar utgör ett slags frontavsnitt i en kamp om makt och herravälde. Om det inte är en form av sexualbrott att föra in sina fingrar i en kvinnas underliv mot hennes uttryckliga vilja – och under hot och tvång – därför att gärningsmannen inte upplevde händelsen som sexuell så har man också helt förnekat kvinnan rätten till sin egen sexualitet. Om det är mannens upplevelse av sexuell lust eller sexuell njutning som är avgörande för brottet så är kränkningen av kvinnan sexualitet helt enkelt ingenting värd. Hennes kropp utgör bara ett ting, något som mannen behärskar eller inte behärskar med hjälp av olika maktverktyg, och kränkningen av hennes kropp är aldrig en fråga om vad hennes integritet kräver utan en fråga om motiven hos den som kränker.
- Kvinnors kroppar har alltid varit mer allmän egendom än mannens kropp har varit. När jag i tolvårsåldern, det var under tidigt 1970-tal, för första gången fick

höra talas om det som sedan kom att kallas för kvinnlig könsstympling var det en total överraskning för mig. Hur kunde någon människa utsätta en flicka, ett barn, för en sådan kränkning, ett sådant övergrepp på allt vad personlig integritet heter? Men det blev samtidigt ett uppvaknande för mig som kvinna. På olika sätt tror jag att den informationen kom att bli en grundsten i den syn på kvinnors rätt till sina kroppar som sedan lett mig till att understödja kvinnors krav på att råda över sina kroppar i alla avseenden. Fortfarande anses det allmänt mera rimligt att anföra synpunkter på kvinnors kläder, utseende, vikt, ålder och sätt i en debatt än ifråga om män. Nu senast har två ledande kvinnliga politiker i vår stad, Kia Andréasson och Annelie Hulthén fått utstå jämförelser med häxor eftersom de varit med om att fatta beslut om en skatt som i högre utsträckning drabbar bilkörande män än kollektivtrafikåkande kvinnor. Trots att flera manliga politiker varit med om beslutet är det inte de som utsätts för hån och inte heller bemöts de med synpunkter på hur de ser ut.

I en mängd underhållningsprogram i TV, på nätet och i radio anses det helt legitimt att på olika sätt ge uttryck för att kvinnor behöver dresseras; är det inte unga mödrar som får veta att de skall sluta röka, sköta sin ekonomi eller lära sig laga mat så är det kvinnor som skall leva upp till extrema och helt igenom kommersiella skönhetsideal genom att sminka sig, klä sig och klä av sig samt utföra de mest märkliga rörelser och poser inför en allseende kamera, bakom vilken det nästan alltid står en man.

I svensk lagstiftning tvekar beslutsfattarna inför att fatta ett beslut om att alla former av sexuell aktivitet utan samtycke är att betrakta som våldtäkt. Trots att vi vet att de flesta sexuella övergrepp begås mot kvinnor av män. Det är alltså kvinnors samtycke till att låta sin kropp användas i syfte att ge män sexuell njutning som står på spel. Självklart skall alla former av handlingar som inbegriper människors sexualitet ske först om det finns samtycke från båda parter.

Internationellt ser vi att kvinnor fortfarande dör i samband med illegala aborter och i samband med förlossningar, att våldtäkter används som vapen i krig och kvinnors och barns hälsa kommer i andra hand i alltför många länder. Även om barnadödligheten minskar och förlossningsvården förbättras så får vi inte sluta kämpa för alla kvinnors rätt att avgöra om och när hon vill föda ett barn, rätten att få god omvårdnad i samband med förlossningen och möjligheten att tillgodose sin och barnets hälsa.

I Sverige har jämställdhetsarbetet kommit långt, och stödet för ett jämställt samhälle är mycket stort bland medborgarna. Över 80 procent av alla svenskar tycker det är viktigt att satsa på ett jämställt samhälle, och det är något att vara glad över. Men, det finns förstås fortfarande många saker kvar att åtgärda. I vårt land, liksom globalt, är mannen fortfarande norm. Det är inte svårt att konstatera att saker som män gör har högre status än saker som kvinnor gör. Män kör bil och kvinnor åker kollektivt, män blir ingenjörer och kvinnor blir lärare och sjuksköterskor, och män får saker gjorda och kvinnor pratar och läser böcker. Verktyg, standardmått och offentlig miljö är anpassad till den manliga normen, kvinnor skall köpa rosa små spännen att ha i håret. Det är kvinnor som upprätthåller den traditionella kultursektorn genom att gå på teater, läsa böcker och delta i studiecirkel, det är kvinnor som håller reda på familjens födelsedagar och vilka kläder Nisse och Elvira skall ha med till förskolan. Kvinnor jobbar deltid och män jobbar heltid, kvinnor är anställda av kommunen och män är chefer i privat sektor. Att kvinnor tjänar mindre än män är ett välkänt faktum.

Därför är kvinnors möjlighet att utveckla sin fulla potential begränsad. Kvinnor måste lära sig att röra sig både på den manliga scenen och på den egna, kvinnor måste kämpa för sin egenart medan män kan vara nästan hur excentriska som helst utan att betraktas som normbrytare. Män är genier för själva definitionen av geni handlar om den manlige hjälten, kvinnor som är lika smarta får vänta i sekler på erkännande eller helt avstå från allt det som definierar dem som kvinnor, nämligen moderskap, sexualitet och kroppslighet.

Den internationella kvinnodagen är en nödvändig påminnelse om att kvinnors underordning är strukturell och global och att den återfinns på alla nivåer. Den 8 mars är en påminnelse om att kvinnors närvaro i det offentliga rummet fortfarande ses som något utanför normen, hoppsan vi kanske måste lysa upp gångstigarna och bygga bort tunnlarna så att även kvinnor känner sig trygga. Den 8 mars är en påminnelse om att kvinnors sätt att utöva ledarskap får särskilda epitet som "inkännande" när man inte borde kunna utöva ledarskap överhuvudtaget utan att vara inkännande. Den 8 mars är en påminnelse om att kvinnor alltid är sårbara för den sexistiska diskursen, för hån och hat som handlar om att vi är just kvinnor och därmed inte självklart har rätt att ta plats i det offentliga rummet som individer och människor. Den 8 mars är en dag när vi tillsammans, både män och kvinnor, skall visa att den enda grunden för inflytande och påverkan i vårt samhälle är människan och hennes behov, inte ett

105 köns beteende eller ett köns prioriteringar. Den 8 mars är en nödvändighet för
kvinnors fortsatta kamp för mänskliga rättigheter och det är den dag när vi
manifesterar alla kvinnors okränkbara rätt att själva bestämma över sina egna
kroppar och protesterar mot allt det som kränker den rätten som att försumma,
förtrycka, tvinga, utnyttja, skada och till och med döda kvinnor.

110

Den internationella kvinnodagen är och skall vara en kampdag för alla kvinnors
mänskliga rättigheter.

Taggar

115 2010-tal, 2013, 8 mars, Kvinna

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/marie-demker-stopp-jag-ager-min-kropp-tal-pa-internationella-kvinnodagen-2013>

120

125

130

135

140